

ВЕРБАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Фоменко А. О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Смельянова О. В.

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки особлива увага приділяється вивченню емоційного аспекту комунікації, спрямованому на виділення та опис особливостей взаємозв'язку емоційних переживань людини з її когнітивною сферою та комунікативною поведінкою, що пояснюється важливою роллю емоцій у житті й діяльності людини.

Художній тип дискурсу – це система, яка функціонує в художній літературі як засіб відображення реальної чи вигаданої дійсності, як засіб передачі автором свого розуміння й сприйняття цієї дійсності, а також як засіб комунікації автора та читача, їх взаємотворчості [1, 253].

Оскільки емоції супроводжують практично усі прояви життєдіяльності людини, тема емоцій є предметом досліджень багатьох наук, зокрема лінгвістики. Емоції не є відображенням безпосередньої предметної дійсності, а виражають емоційне ставлення до неї.

Однією з найбільш поширених функцій, яку реалізує індивід в процесі комунікації – це передача оціночного ставлення до конкретних фактів та явищ об'єктивної дійсності. Вивчення мовних одиниць, які містять оцінку, складає особливий інтерес на сучасному етапі розвитку лінгвістики. Зацікавленість пояснюється тим, що оцінка як універсальна лінгвістична категорія є одним із основних компонентів процесу комунікації.

Негативна оцінка – це функціональна категорія і один зі способів вираження ставлення мовця до предметів навколишньої дійсності. Об'єктом негативної оцінки є будь-який предмет чи особа як джерело виникнення у мовця негативних почуттів та емоцій. Характером негативної оцінки є відношення між суб'єктом та об'єктом, який відображається за допомогою приписування цінностей предмету [2, 58].

Оскільки оцінка реалій світу неможлива без емоцій – негативна оцінка тісно пов'язана з категоріями експресивності та емотивності.

Продукуючи негативне ставлення, мовець не може абстрагуватися від чуттєвої емоційної сторони своєї особистості.

Емотивне збагачує раціональне, дозволяє індивіду повніше виразити своє ставлення до світу та навколишньої дійсності.

Мовні одиниці, які містять негативну оцінку, кваліфікуються як оціночні, оскільки містять у своїй семантиці негативне оціночне значення, так і емотивні, бо передають негативний стан мовців, а експресивна функція цих висловлювання ґрунтується на тому, щоб вплинути на мовця. Оціночність, емотивність та експресивність є взаємопов'язаними семантичними категоріями, які виражають відношення комунікантів у процесі спілкування.

Система взаємин між емоціями і мовою, яка обслуговує емоційне спілкування, надзвичайно складна, людина не здатна точно вербалізувати свої емоції, багато з них взагалі не мають спеціалізованих засобів мовленнєвого вираження. Дійсний світ емоцій і їх вербалізоване віддзеркалення не співпадають [3].

Така мінімальна одиниця, як звук, не маючи власного семантичного змісту, включаючись у художньо організоване мовлення, створює додаткову естетичну інформацію висловлювань і додатковий зміст, оскільки виконує образну та експресивну функцію.

На морфологічному рівні найбільш продуктивним з типів словотворення як засобу реалізації емотивності є афіксація. Існують емоційно марковані афікси, які слугують для вираження негативних емоцій. У порівнянні з фонемою ця одиниця вносить ще суттєвіший внесок у створення змісту.

Стилістичні засоби, такі як порівняння, метафори, оксюморон, епітети та інші формують асоціативно-образні конотації найбільш продуктивними способами, створюючи адекватне усвідомлення ціннісно-образної складової негативної емоції.

Емоційне висловлювання зазнає суттєвих змін і на синтаксичному рівні. Основною синтаксичною одиницею передачі інформації про ситуацію або суб'єктивне ставлення до неї виступає речення та його структурні частини. Синтаксичними засобами вираження суб'єктивної модальності виступають синтаксичні конструкції.

Структурні засоби вираження емоційної конотації являють собою специфічні, відмінні від інших, мовні моделі. Незакінчені речення, або апозіопезис, є показником високого ступеня емотивності, оскільки раптовий обрив речення може бути викликаний напливом відчуттів або коливанням і нерішучістю. Для емотивних речень характерна інверсія його членів, еліптичні конструкції. Показником

емотивності речення слугує і наявність усіляких повторів. Серед усіх інших емоційно-маркованих комунікативних типів речень окличні висловлювання займають стійку позицію ефективних вербальних засобів вираження емоцій, що є зрозумілим, оскільки це і є основним комунікативним завданням даного типу речення.

Мова не тільки забезпечує інформаційний обмін мовців, але й відображає їх емоційний стан під час комунікації, тому можна стверджувати, що емоції є необхідним елементом людської життєдіяльності, який визначає всі процеси та явища індивідуальної дійсності, є ділянкою свідомості, що знаходить своє вираження в мові через значення різнорівневих одиниць, обумовлює процеси номінації та комунікації.

1. Бехта І. А. Дискурс наратора в англомовній художній прозі: [монографія] / І. А. Бехта – К. : Грамота, 2004. – 304 с.
2. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – М. : Наука, 1985. – 228 с.
3. http://tverlingua.ru/archive/012/3_shakhovsky.pdf

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.